

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps



po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: "Śląskie" Bielsko architektura i zabytki....

czas trwania: 2 dni, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności: łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Historię dwóch dawnych miast Bielska i Białej mimo, formalnego ich połączenia w jedno „ciało”, najpierw w 1939r., a później ostatecznie 1 stycznia 1951 r., trzeba traktować oddzielnie ponieważ przedzielone niewielką rzeką Białą rozdziły się i rozwijały w różnych strukturach historycznych i politycznych.

Jedna z legend, mówiąc o ujściu do Wisły bystrej rzeki Białej, wspomina o istniejącej na bagnach i moczarach osadzie Żebacza zamieszkiwanej przez odłam słowiański, który aby się bronić przed nieprzyjacielskimi atakami założył w sąsiedztwie pasma gór warowną twierdzę będącą początkiem grodu i zamku bielskiego.

Pierwsze wzmianki pojawiają się w XIV wieku. Dowiadujemy się z nich o osadzie miejskiej, w której zamieszkałym mieszczańom książę cieszyńsko-oświęcimski Mieczysław III daruje tzw. Kozi Las, nazwany później Cygańskim Laskiem. Dokumenty z XV wieku dowodzą, że była ona otoczona zamkiem i powoli przekształca się z typowo rolniczej w rękodzielniczo – rzemieślniczą. W miarę upływu czasu wokół zamku powstają nowe zabudowania i rozwija się miasto.

Bielsko nie unika katastrof nękających nowopowstające aglomeracje. W 1642 i 1646r. doświadcza nawały szwedzkiej w wyniku, której zostaje doszczętnie zniszczone i okradzione. W kilkanaście lat później reszty nieszczęścia dokonuje pożar chłonąc prawie wszystkie zabudowania, łącznie z kościołem, ratuszem, więzieniem i bramami miejskimi. Rządzący, węgierski ród magnacki Sunneghów, podejmuje ciężar odbudowy. Praktycznie wszystko jest na ukończeniu w 1664r. Kolejny, powstały w wyniku podpalenia, tragiczny pożar, dokonuje spustoszenia i niszczy część odbudowanego miasta.

Wiek XVIII, czas Aleksandra Józefa hrabiego Sułkowskiego, generała i ministra króla Augusta III Sasa, pozostawia swoje ślady w postaci pięknie zachowanego do tej pory zamku. Ranga hrabiego powoduje, że otrzymuje tytuł książy, a cesarzowa Maria Teresa wynosi miasto do rangi Księstwa Bielskiego. Ten okres staje się dla miasta czasem prosperity i rozwoju. Ród Sułkowskich, poza rozbudową własnych apartamentów, w dużej mierze dba o to co go otacza. Powstają pierwsze zakłady, będące zaczątkiem późniejszych manufaktur tekstylnych i całego zaplecza związanego z przemysłem włókienniczym. Uruchomiono pierwszą sieć pocztową z dyliżansami wędrującymi między Bielskiem i Brnem.

Zarówno wiek XVIII, jak XIX, pozwalają na rozwój i rozbudowę miasta. Epokowym wydarzeniem jest uruchomienie w 1855r., Kolei Północnej z Bochumina do Oświęcimia z bocznicą Dziedzice-Bielsko, co pozwoliło na bezpośrednie połączenie kolejowe z Wiedniem i ułatwienie na nieograniczoną wysyłkę w świat produkcji bielskich fabryk i manufaktur.

Równoległe z przemysłem rozwija się i jest rozbudowywana infrastruktura miejska. Powstają takie nowości jak:

- sieć gazowa,
- sieć wodociągowa;
- linia tramwajowa;
- komunikacja autobusowa;
- jedyna w Polsce miejska zaporą wodną;
- basen kąpielowy;
- lotnisko sportowe.

Mądra i solidna polityka rozwoju nie zapomina o tym co społeczność potrzebuje dla ducha. Z racji zapotrzebowania na wysokiej klasy fachowców stawia się na szkolnictwo zawodowe. Powstaje Szkoła Realna, Szkoła Tekstylna, Państwowa Szkoła Przemysłowa i wiele placówek, których absolwenci byli od razu wchłaniani przez istniejący już w I połowie XIX wieku Bielski Okręg Przemysłowy. Nie zapomina się o kulturze i wypoczynku. W 1887r. powstaje inicjatywa budowy Teatru Miejskiego, który staje się faktem i otwiera swoje podwoje 30 września 1890r. sztuką Szekspira „Sen nocy letniej”.

Pamiętano również o aktywnym wypoczynku w mieście tworząc miejsca rekreacji i wypoczynku. Pomijając sąsiedztwo Beskidów będących same w sobie wspaniałym miejscem czynnego wypoczynku, powstały parki miejskie:

- Park Jubileuszowy im. Cesarza Franciszka Józefa I na Dolnym Przedmieściu;
- Planty Blichowe nad rzeką Białą;
- kompleks wypoczynkowy Cygański Las.

Zmiany polityczne lat 20 -30 tych XIX wieku i II wojna światowa stanęły na drodze rozwojowi miasta. Skutkiem wojny i przejścia pod administrację III Rzeszy nastąpiło połączenie Bielska i Białej w jedną całość. Oczywiście,



eksterminacja ludności innej niż niemiecka, którą okupant wysiedla lub wywozi do obozów. Miasto, jako potrzebne dla gospodarki wojennej, nie ucierpiało w wyniku działań. Od razu przystąpiono do adaptacji przemysłu pod własne potrzeby.

Po wojnie przemysł będący w rękach niemieckich podlega nacjonalizacji. Miasto wchodzi w struktury województwa śląskiego, a Biała w struktury woj. krakowskiego.

Śledząc historię Bielska możemy łatwo uzmysłwić sobie skąd się wzięła w nim ta mnogość charakterystycznych, zabytkowych, pięknych budowli, z których każda będąc częścią dziejów miasta ma swoją legendę, którą warto odkryć, utrwalić i zachować, aby nie uległa zapomnieniu.

Program wycieczki



Bielsko-Biała Grodzisko w Starym Bielsku

Niedaleko od kościoła św. Stanisława znajduje się grodzisko. Nazwano je rzemieślniczym, ze względu na prawdopodobne funkcje jakie pełniło. Grodzisko powstało na przełomie XIII i XIV wieku, jest ogromne i zajmuje przeszło 3,2 ha powierzchni. Na jego terenie widoczne są ślady po dwóch fosach. Powstały plany częściowej odbudowy obiektu, w tym rekonstrukcji kilku domostw i warsztatów.

49°49'28"N 19°01'15"E | na mapie:A



Bielsko-Biała Cygański Las

Cygański Las to las w Bielsku-Białej, w Beskidzie Śląskim, w woj. śląskim, położony na stokach gór: Kozia Góra, Kołowrot, Równia oraz Górna Równia. Przez las płynie rzeczka; można w nim spotkać wiewiórki oraz m.in. huby na drzewach. Las składa się głównie z buczyny. Są tam pozostałości po nieistniejącym już torze saneczkowym. Idąc szlakami, które przebiegają przez Cygański Las, możemy dojść na: Kozią Górę, Klimczok czy Szyndzielnie. Polecam przejść się tamędy, ponieważ można odpocząć od zgiełku i trochę się wyluzować. Jest to idealne miejsce na przechadzkę.

49°49'21"N 19°03'30"E | na mapie:B



Bielsko-Biała Zamek z piętrem wielu epok

Stojący na Wzgórzu Miejskim w centrum Bielska zamek Sułkowskich to niemy świadek historii, która ukształtowała go niczym budowlę z plasteliny. Pamięta czasy zbójnictwa beskidzkiego, potop szwedzki w XVII w. i nacjonalizację za PRL-u. Każda epoka odcisnęła na nim swoje piętno. Już w XIII w. w pobliżu wzgórza istniała mała osada otoczona murem obronnym chroniącym kupców z miejscowego targowiska przed napadami rozbójników. Zamek kamienno-ceglany powstał w drugiej połowie XIV w. W kolejnych wiekach zmieniał właścicieli (początkowo należał do Piastów), którzy go rozbudowywali, dzięki czemu coraz bardziej przypominał rezydencję. W 1645 r. splądrowali go i spalili Szwedzi. Od XVII do XIX w. często był nękany pożarami - płonął razem z Bielskiem, a raz zapalił się od uderzenia pioruna. Dzisiejszy wygląd w dużej mierze zawdzięcza gruntownej przebudowie w połowie XIX w.

Obecna budowla to zlepek różnych stylów na planie nieregularnego czworoboku z wewnętrznym dziedzińcem - jest dwupiętrowa, ma kwadratową "gotycką" wieżę oraz "renesansowe" okna i arkady od strony północnej. Powstała tu również kaplica w stylu romańskim. U schyłku XIX w. zburzono stary mur obronny i wzniesiono arkady handlowe (ze sklepami), wzorowane na wiedeńskich. To właśnie wtedy zamek stał się symbolem bogatego Bielska. W tamtym czasie jego właścicielem był ród Sułkowskich (stąd obecna nazwa), w którego posiadaniu znajdował się od 1752 r., kiedy kupił go generał Aleksander Józef Sułkowski, nieślubny syn króla Augusta II Mocnego. Po II wojnie światowej w znacjonalizowanej rezydencji urządzono Muzeum Okręgowe (czynne do dzisiaj; można tu obejrzeć wystawę poświęconą dziejom Bielska, Białej oraz okolic, a także kolekcję malarstwa). Decyzją władz komunistycznych w 1974 r. wyburzono handlowe arkady, a tuż pod wzgórzem poprowadzono trasę przelotową. I jedno, i drugie przyspieszyło proces osuwania się skarpy, na której stoi zamek. Kto wie, co go więc teraz czeka w kapitalistycznej Polsce...

Zamek Sułkowskich - Muzeum Okręgowe
ul. Wzgórze 16, tel. 033 822 06 56

49°49'19"N 19°02'40"E | na mapie:C



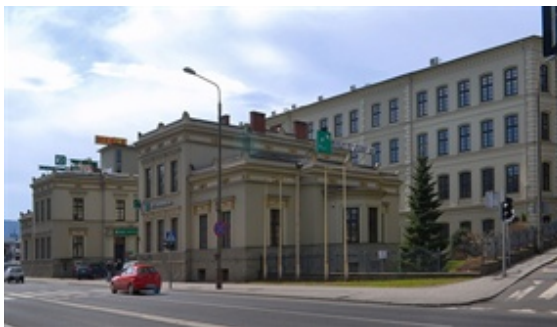
Bielsko-Biała

Fabryka Urządzeń Zgrzebnych Mänhardt 1862 r.

Przy dawnej ulicy Blichowej (obecna Partyzantów) w Bielsku w 1862 r. założono Fabrykę Urządzeń Zgrzebnych Mänhardt - "Hänzel, Mänhardt & Comp." Składała się ona z trzech obiektów budowanych do 1878 r., czyli: wielokondygnacyjnego gmachu głównego fabryki oraz usytuowanych przed nim dwóch bliźniaczych, neorenesansowych budynków willowych należących do ówczesnych właścicieli Adolfa Mänhardta i Ferdynanda Hänzela.

Po II wojnie światowej zakład został znacjonalizowany i w jego miejsce utworzono Zakład Artykułów Technicznych i Elementów do Maszyn Włókienniczych "Eltech", który funkcjonował do 1995 r. W następnych latach hale fabryczne przekazano prywatnym przedsiębiorcom, którzy je odrestaurowali i utworzyli tam Bielskie Centrum Meblowe "Bogmar". Pozostałe po właścicielach dwie zabytkowe wille również znalazły swoich promotorów, którzy je odnowili, po czym zostały tam umieszczone siedziby banków.

49°48'58"N 19°02'40"E | na mapie:D



Bielsko-Biała

Miasto włókienników

Bielsko-Biała często nazywana jest "miastem stu przemysłów", chociaż zdecydowany prym w dziedzinie włókiennictwa. W okresie międzywojennym określenie "bielska wełna" było synonimem towaru najwyższej jakości. O tak dużej roli rzemiosła tkacko-sukienniczego w historii zarówno Bielska, jak i Białej decydowały dostatek surowca z wypasanych na beskidzkich halach owiec oraz doskonała góraska woda. O ogromnym znaczeniu włókiennictwa w rozwoju Bielska-Białej zauważalne jest już podczas krótkiego spaceru po mieście. Widać wiele ciekawych miejsc związanych z XIX-wieczną industrializacją, w tym jedno z bardziej interesujących założeń architektonicznych, jakim jest zespół fabryczny Sternickel & Gölcher. Z wyjątkową przeszłością miejscowości można zapoznać się w Domu Tkacza oraz w Muzeum Techniki i Włókiennictwa. Ten pierwszy to XVIII-wieczny drewniany budynek, w którym zrekonstruowano wystrój mieszkania i warsztatu bielskiego tkacza. Drugi obiekt mieści się w pofabrycznym gmachu. Zgromadzono w nim duży zbiór maszyn i urządzeń włókienniczych, m.in. niezwykle cenną kolekcję drewnianych krosien z XVIII w., którą warto zobaczyć. Ekspozycje są prezentowane w czterech salach odpowiadających poszczególnym oddziałom dawnych zakładów - przędzalni, przygotowalni, tkalni oraz wykańczalni. Odwiedzenie obydwu tych miejsc ułatwi zrozumienie ogromnego skoku cywilizacyjnego, jaki dokonał się 200 lat temu, kiedy małe cechy rzemieślnicze zaczęły być zastępowane przez wielkie zakłady przemysłowe, a ręczną wytwórczość zastąpiła praca maszyn. Muzeum Techniki i Włókiennictwa Plac Żwirki i Wigury 8 tel. 0-33-811-10-35 Dom Tkacza ul. Sobieskiego 51, tel. 0-33-811-71-76

49°49'12"N 19°02'42"E | na mapie:E



Bielsko-Biała

Szkoła Realna i Przemysłowa (1873-1874)

Budynek Szkoły Realnej i Przemysłowej w Bielsku Białej powstał w latach 1873-1874, zbudowano go w stylu neorenesansowym na planie litery E. Budowla powstała na cześć cesarzowej Elizabeth, żony cesarza Franciszka Józefa I. Początkowo umieszczono w nim Szkołę Realną, Gimnazjum Męskie i w suterynie Państwową Szkołę Przemysłową. Całość nazwano Szkołami Średnimi (Deutsche Mittelschule).

Od 1918r. mieściła się tutaj elitarna niemiecka szkoła średnia, przeznaczona głównie dla młodzieży pochodzącej z zamożnych mieszczańskich rodzin niemieckich i żydowskich, z językiem wykładowym niemieckim. Od 1926 do 1939 r. wprowadzano jednostkowo klasy z językiem polskim. W latach 1939-1945 była tu wyłącznie niemiecka szkoła średnia. Z dniem 3 września 1939r. okupant niemiecki wprowadził swoją administrację tworząc Szkołę Inżynierską tzw. Ingenieurschule. Poza powrotem jako języka niemieckiego jako administracyjnego i wykładowego niewiele się zmieniło. Programowo nauczano wg. poprzednio ustalonych zadań. Po wyzwoleniu miasta, z racji bliskości frontu, budynek zajęty został przez wojsko na cele szpitala frontowego.

W dniu 12 października 1945 r. szkoła wróciła do budynku przy ul. Sixta i rozpoczęła kształcenie kadr do powojennego przemysłu. W 1950 r. zlikwidowana została Państwowa Szkoła Przemysłowa i w jej miejsce utworzono Technikum Mechaniczno-Elektryczne, a później Zespół Szkół Elektronicznych, Elektrycznych i Mechanicznych oddając

pod jego siedzibę budynek przy ul. Słowackiego 24, a przy ul. Sixta pozostawiając Technikum Włókiennicze.

49°49'18"N 19°02'35"E | na mapie:F



Bielsko-Biała

Teatr Polski, klasycystyczny (1889-1890)

Przemysłowy i idący za nim rozwój finansowy Bielska spowodował znaczny napływ ludności do powstałej aglomeracji, a co za tym idzie kolosalną rozbudowę miasta. Powoli tworzyło się wielkomiejskie życie towarzyskie, powstawały lokale rozrywkowe, lecz w dalszym ciągu brakowało instytucji dającej upust potrzebom duchowym.

Pierwszą próbą było utworzenie w 1791 r. przez Daniela Eisenberga prywatnej sceny teatralnej, która jednak nie zaspokajała w wystarczającym stopniu lokalnego zapotrzebowania. W 1813 r. utworzono pod dyktando F. Frankiego pierwszy bielski teatr zamkowy „Hochfurstliches Theater”, który w 1836 r. nieszczęśliwie spłonął podczas pożaru miasta. Odbudowany z salą na 540 miejsc nie zaspokajał rosnących potrzeb bielszczan. W konsekwencji powstała inicjatywa zbiórki pieniężnej na budowę nowego teatru miejskiego. Dzięki ofiarności lokalnej społeczności w latach 1889-1890, na bazie sporządzonego przez wiedeńskiego architekta Emila Förstera, wzniesiony został gmach Teatru Miejskiego w Bielsku. Dzień 30 września 1890r. był dniem wielkiej uroczystości otwarcia, podczas której wystawiono należącą do standardowego repertuaru ówczesnych scen miejskich sztukę szekspirowską „Sen nocy letniej’.

Budowla, o fasadzie zawierającej motywy rzymskiego łuku triumfalnego, zwieńczona rzeźbami Apolina w towarzystwie muz Melpomeny oraz Talii, stała się przedmiotem dumy bielszczan. Początkowo w teatrze funkcjonowała zawodowa scena niemiecka, by założone po 1921 r. Towarzystwo Teatru Polskiego, uzyskując dostęp do sceny, rozpoczęło wystawianie własnych polskich spektakli, a także innych teatrów z polskim repertuarem. Okres II wojny światowej stanął na drodze dalszym inicjatywom mającym na celu

krzewienie polskiej sztuki. Bezpośrednio po wojnie, wystawiając „Krakowiaków i górali” Jana Kamińskiego towarzystwo „otwarło” funkcjonowanie teatru jako Teatru Polskiego w Bielsku. Teatr pod obecnym kierownictwem wystawia całe spektrum przedstawień i inscenizacji, w których uczestniczyli stały skład oraz czołowa polska „śmietanka” aktorska.

49°49'16"N 19°02'43"E | na mapie:G



Bielsko-Biała Dworzec Główny

Początki linii kolejowej w Bielsku sięgają 1855 roku. Utworzono wówczas połączenie z Dziedzicami, tzw. odnogę Kolei Północnej łączącej Kraków z Wiedniem. Bielski dworzec kolejowy powstał w drugiej połowie XIX wieku, a do użytku oddano go w 1890 roku. Budynek wzniosła firma Karola Korna, na wzór wiedeński. Dziś można nadal podziwiać wspinające wnętrza (warto zobaczyć szczególnie polichromie), które stosunkowo niedawno odrestaurowano.

Miejsce zaproponował: Monika78

49°49'47"N 19°02'41"E | na mapie:H



Zdjęcia dodane przez (w kolejności): Monika78, andrzejthunderstorm, fot. muzbiel, Jurek K, arch. Demart, Jurek K, , Monika78

Trasa dodana przez: Jurek K

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
poniedziałek 22 lipca 2024 19:20:30